

Индикатори на конкурентоспособността на селскостопанския сектор в Гърция (2000-2009 г.)

Гл. ас. д-р ДИМИТРИОС ПЕТРОПУЛОС
Проф. д-р АТАНАСИОС ПАПАГЕОРГИУ
Асистент ГЕОРГИОС КИРЯЗОПУЛОС
Технологичен образователен институт – Каламата
E-mail: d.petro@teikal.gr

Целта на статията е да се анализира конкурентоспособността на ключови селскостопански отрасли в Гърция спрямо останалата част на света, като се използва индексът „разкрито сравнително предимство“ (Revealed Comparative Advantage, RCA) за периода 2000-2009 г. Оценка на сравнителните предимства на Гърция, базирана на така наречения индекс Balassa, се използва, за да се определи дали една страна има „разкрити“ сравнителни предимства (RCA).

Гърция е страна – член на Европейския съюз, с напълно отворена икономика, която се влияе от международните промени. Анализът на конкурентоспособността на отделните сектори показва, че икономиката ѝ все още е актуална и значима.

Оценката на конкурентоспособността на сектор „Селско стопанство“ се прави, за да се идентифицират силните и слабите страни в развитието. Да се очертае бъдещото икономическо развитие и да се направят промени.

Увод

Либерализацията на международната търговия чрез премахване на ограниченията на пазарите между държавите - членки на ЕС, и прилагането на преференциалните търговски споразумения, както и развитието на глобализацията допринесоха за засилване конкуренцията на пазарите на географско и отраслово ниво. За отделните сектори на производството понятия като растеж, производителност, ефективност и конкурентоспособност придобиват ново измерение, тъй като колкото по-отворена е една икономика, толкова повече се засилва бинарната ѝ същност, т. е. конкурентоспособност на вътрешно (национално) и международно ниво (Gopinath et al, 1997 г.).

Участниците на пазара и в икономическата политика се интересуват да получат най-ясната картина за размера и характера на възможностите и проблемите на отраслите, така че чрез прилагането на подходящи стратегии да се постигне дългосрочна конкурентоспособност и икономически растеж.

Влизането на Гърция в Европейската икономическа общност (ЕИО) през 1981 г. и прилагането на Общата селскостопанска политика (ОСП) завари селскостопанския сектор

недостатъчно подготвен да посрещне новите промени. Повишаването на доходите на гръцкия потребител, поради притока на пари от ЕИО, и увеличаването на цените на голям брой продукти, поради тенденцията да се симулират стойности - близки до средните за ЕС, доведе до сериозни сътресения на пазара. Търговското салдо при земеделските продукти и храните през 1981 г. сочеше излишък - 36 650 000 €, а само една година по-късно, след присъединяването на Гърция към ЕС - 1982 г., бележеше дефицит от 34 800 000 €, дефицит, който се увеличава постоянно (Parageorgiou, Petropoulos, 2010 г.).

Възникването на дефицит се дължи както на количествени, така и на качествени параметри. Що се отнася до първата категория параметри, търсенето на гръцките потребители се е увеличило повече, отколкото производствения капацитет на местната икономика. Наблюдава се увеличение на вносните стоки, а увеличаването на разходите за производство на продукцията направи гръцките стоки по-малко конкурентоспособни и на вътрешния, и на международния пазар. Друга причина е намаляването на приходите от износ. Що се отнася до втората категория на параметрите

за качество, положението с търговския баланс беше допълнително утежнено от съотношението на вноса спрямо износа, където попадат основните фуражни култури на високи цени и с висока добавена стойност, и износа на предимно евтини растителни продукти. Това е в резултат на прилагането на общностните преференции и причината за нарастващия внос на скъпи продукти от Общността (Maraveyas, Duguenne, 1994 г.).

Настоящото изследване е от две части. В първата част представяме теоретичната основа на конкурентоспособността и на международната конкурентоспособност на продуктите, както и предложените инструменти за оценка. Включва и анализ, който ни отвежда към методологията, която използваме във втората част, за да анализираме индекса на конкурентоспособността – Balassa, на основните групи гръцки земеделски продукти и храни, както и търговските потоци (внос-износ) на основни категории селскостопански продукти.

Конкурентоспособността и начините за нейното оценяване

Конкурентоспособността при даден икономически отрасъл, например селското стопанство или храните, фокусира вниманието върху равнището и промените в търговския баланс и/или в резултатите на самия отрасъл. Sharples и Milham (1990 г.) отбелязват, че „да бъдеш конкурентен е способността да разполагаш със стоки и услуги във време, място и вид, търсени от купувачите, на цени толкова добри или по-добри от други потенциални доставчици, осигурявайки удовлетворително ниво на ефективност на използваните ресурси“ (Abbott, Bredahl, 1992 г.).

Портър (през 1990 г.), анализирайки значението на партньорствата (клъстерите), казва, че „съвременната конкуренция зависи от производителността, а не от достъпа до суровини или мащаба на действие на всяка една стопанска дейност“. Той твърди, че значение има как функционира даден бизнес, а не къде. Добавя данни за организацията на бизнеса, прави анализ на дългосрочните процеси на

конкурентоспособността и по-точно - на конкурентоспособността в даден производствен отрасъл.

Конкурентен е отрасъл, който има капацитет за трайно и успешно присъствие и запазва позициите си на вътрешния и външния пазар. Сравнителното предимство при даден отрасъл заема винаги важно място в подхода към конкурентоспособността. Портър (1990 г.) подчертава значението на общата производителност на индустрията (Gopinath et al, 1997 г.), специално що се отнася до разходите за работна ръка, които са считани за ключов индикатор за националната производителност (Abbott, Bredahl, 1992 г.).

Тъй като международната конкурентоспособност е динамично и променливо понятие (Traill, da Silva, 1996 г.), се обсъжда значението на дългосрочната конкурентоспособност и динамиката на сравнителното предимство. Съществува интерес към дългосрочното запазване на задоволително ниво на конкурентоспособност и се акцентира на нуждите и задълженията, възникващи в резултат на технологичните промени и подобрения, посредством изпълнението на инвестиционни стратегии (Abbott, Bredahl, 1992 г.).

Fagerberg (1988 г.) отбелязва, че „факторите, които имат връзка с технологията и производствения капацитет, са много важни за средносрочно планираното развитие на разпределението на пазарните дялове и на БВП между страните, докато разходите за конкурентоспособността играят по-ограничена роля, отколкото обикновено се смята“. Той предлага модел за конкурентоспособност на международно ниво, който свързва развитието на пазарните дялове с три вида фактори: способност за конкурентоспособност на технологиите; по отношение на ценовата конкурентоспособност; както и наличието на продукти, т.е. ефективният достъп до международните пазари.

Новата теория за „стратегическа“ търговия показва, че детайлите при структурирането на икономическите отрасли помагат да се постигне максимална ефективност на инвестиционните планове и политики. В нея се

подчертава ролята на държавата и правителството за осигуряването на конкурентна икономическа среда. Те трябва да предоставят обществени блага и инфраструктура, които частният сектор не може да предложи, както и да извършват всички необходими интервенции за осигуряване здравето и безопасността на обществото и околната среда (Abbott, Bredahl, 1992 г.; Porter, 1990 г.).

Ако изследваме конкурентоспособността от гледна точка на бизнеса, бихме я определили като „способност за печелившо производство и възможност за определяне на цени, равни или по-ниски от тези, които предлагат други производители на определен пазар”, чрез конкурентни цени и диференциацията на продукта (Harisson и Kennedy, 1997 г.). Европейският форум за мениджмънт (1984 г.) определя конкурентоспособността като непосредствена и бъдеща способност и/или възможност за предприемачите да проектират, произвеждат и търгуват с продукти в световен мащаб, чиято цена и други качества са по-атрактивни от това, което предлагат местните и чуждестранни конкуренти (Buckley et al, 1988 г.). На международно равнище конкурентоспособността измерва кога даден продукт може да се конкурира с друга подобна стока на международния пазар, като се вземат предвид производствените разходи (Mubarik, 2001 г.). Ако даден продукт е конкурентен, той може да съществува едновременно при внос в рамките на страната и/или да бъде изнасян. От друга страна, ако той не е конкурентен, необходимо е продуктът да се предпази от внос, а износът на такъв продукт обикновено е минимален, или могат да се отпуснат субсидии, с цел да се подобри конкурентоспособността на цената му (Petrooulos, 2012 г.).

Теорията за стратегическия мениджмънт определя конкурентоспособността като възможност производството да е печелившо и продукцията да се предлага на добри цени. Според тази теория съществуват пет основни параметри на конкурентоспособността: технологията, характеристиките на финансовите потоци, икономииите в производствения процес, диференциацията на продуктите и

външните фактори. Тези параметри оказват влияние върху конкурентното предимство на бизнеса и могат да бъдат разделени на две основни категории: параметри, които се отразяват на разходите за производство; и параметри, които оказват влияние върху качеството (като се има предвид, че засягат както качеството на продукта, така и качеството на организация на предприятието - Harisson and Kennedy, 1997 г.). При тези параметри предимствата за бизнеса се увеличават, увеличава се и пазарният дял, който притежават, както и чистата печалба. Това са показателите, които се определят като критерии за конкурентоспособност.

Въпреки това, използването на пазарния дял като показател за конкурентоспособността е свързано с определени рискове:

- На макроикономическо ниво пазарният дял за износ на страните се измерва на база всички продуктови групи, в съответствие с хипотезата, че общият размер на износа ни показва доколко той е конкурентоспособен. Този подход обаче не ни информира за отделните производствени отрасли. Един подобър подход за измерване на конкурентоспособността се постига чрез разглеждане на пазарните дялове на износа по производствени отрасли.

- Оценката на дяловете на външните пазари не дава представа за конкурентоспособността на производствените отрасли и на предприятията на вътрешния пазар. Те могат да бъдат разгледани чрез анализ на търговския баланс.

- Делът на външните пазари често е мярка за оценка на конкурентоспособността на ниво предприятие, без да се взема предвид обаче как е постигнат. Ако този дял се запазва благодарение на драстично намаляване на цените, това би имало неблагоприятен ефект върху рентабилността и ще повлияе на дългосрочните резултати на компанията.

- Накрая, тази мярка не се отнася за случаите, когато става дума за големите компании, които оперират на различни пазари, както и в случаите с мултинационални предприятия (Buckley et al, 1988 г.).

„Конкурентоспособността по отношение на себестойността” е най-често използваният индикатор за конкурентоспособност на ниво производствени сектори и предприятия. Общоприето мнение е, че колкото по-ниска е себестойността, толкова по-конкурентоспособни са предприятието или производственият сектор. Все пак, въпреки че себестойността на производството ни позволява да имаме някаква представа за сравнителните позиции на отделните отрасли между страните, не може да се вземе под внимание тяхната ефективност. Бизнесът може да бъде конкурентоспособен по отношение на цената, но да търпи загуби по икономически показатели, поради ниска пазарна позиция или лош имидж на продукта.

Най-често срещаният индикатор за конкурентоспособност е „конкурентни цени”. Той е тясно свързан с конкурентоспособността по отношение на разходите и играе важна роля при определяне на пазарните позиции. Въпреки че представлява индикатор на потенциала на производствените отрасли или на продукцията по отношение на конкурентоспособността, не разяснява възможностите относно ефективността на бизнеса или индустрията. Един бизнес може да бъде конкурентен по отношение на цената, но поради ниско качество и лош маркетинг тази възможност да не може да се осъществи в продажби и печалби.

Друг показател за конкурентоспособност е „конкурентоспособност на качеството”. Конкуриране само спрямо цената не е непременно най-добрата форма на конкуренция.

Когато качеството е ключов елемент на конкуренцията, както се случва в много средиземноморски страни при земеделските и хранителните продукти, да се произвежда на по-ниски цени е по-скоро неуспешна стратегия. Цените могат да служат като показател за качеството и следователно ниските цени предполагат ниско качество, като това може да ограничи продажбите.

Анализът на конкурентоспособността на базата на отделните показатели като себестойност, цена или качество е подходящ

инструмент за прогнозиране на последиците от търговската политика или по отношение на държавата, някой отрасъл, или някое предприятие, и не толкова за процеса на развитие. Имаме нужда от многостранен подход, който включва различни инструменти, например анализ на развитието по продуктите, конкурентоспособност на цената, търговски баланс, както и дял на външните пазари. Така ще имаме пълна картина на динамиката на растежа, както и на конкурентоспособността на вътрешните и международните пазари.

Що се отнася до селскостопанския сектор, пример за такива инструменти са развитието на производителността и международната конкурентоспособност, които трябва да се анализират поотделно или в комбинация (Mubarik, 2004 г.). Въпреки това, поради трудността на измерването им, това, което обикновено се използва, е международната конкурентоспособност. Тя се изразява чрез способността на страната да предлага продукти на конкурентни цени, с по-добро качество и с по-голямо разнообразие. Също така, конкурентоспособността се влияе от способността на страната да внася продукти, които не могат да бъдат произведени на нейна територия през конкретен сезон или пък целогодишно. Конкурентоспособността на страната - износителка обикновено се измерва на базата на два критерия: конкурентоспособност на цените и конкурентоспособност на ефективността, от която се формира конкурентоспособността на качеството (Lipchitz, 2006 г.).

В настоящото изследване се анализира конкурентоспособността на селскостопанския сектор в Гърция спрямо останалата част на света, като се използва Balassa индексът за периода 2000-2009 г. Индексът Balassa се използва, за да се определи дали една страна притежава „разкрито” сравнително предимство (Revealed Comparative Advantage, RCA), а не да се определят източниците на сравнителното предимство. Следователно оценката на сравнителните предимства на страната чрез индекса се базира на спецификацията на чис-

тия износ (нето) спрямо останалата част от референтната група (в този анализ се имат предвид всички страни в света).

Поради тази причина индексът Balassa измерва сравнителните предимства на износа по формулата:

$$RCA_{ij} = (x_{ij}/X_j) / (x_{iw}/X_w),$$

където RCA_{ij} е индексът на сравнителното предимство за конкретния отрасъл i в страната J . X_{ij} представлява износа от промишлеността на страната J . X_j е общият износ за страната J , а x_{iw} - световният износ на отрасъл i . X_w е общият обем на износа на световно ниво. Ако коефициентът е по-голям от единица, тогава страната J има сравнително предимство в отрасъл i . Ако индексът е по-малък от единица, тогава страната J има сравнително неизгодно положение в сектора. Следователно, ако индексът обхваща, например, стойност от 1,1, тогава процентът от износа на страната J за отрасъл i е с 10% по-висок от процента на общия износ в световен мащаб.

Конкурентоспособност на селскостопанския сектор в Гърция

Таблица 1 показва относителната стабилност на търговската сила в различните отрасли на гръцкия селскостопански сектор, свързани с ротацията на показателите на сравнителното предимство. От анализа на индекса става ясно, че Гърция разполага със сравни-

телни предимства за девет продуктови групи, като изключение от тях е единствено месото. Категориите за зърнените култури и млечните продукти отчитат незначително предимство, тъй като съотношението възлиза малко над единица. Важен фактор, произтичащ от анализа на индекса, е, че размерът на индексите намалява в продължение на шест групи от класове, в сравнение с 2000 г. Също така, това намаление е от голямо значение, когато касае стратегическите сектори на гръцката икономиката в селските райони, например памук, зехтин, овощни и цитрусови насаждения. По-конкретно, спад се отбелязва при памука, зехтина, месото, виното, плодовете и цитрусовите плодове, докато в същото време сравнителното предимство на отраслите на зърнените храни, млякото и зеленчуците се повишава. В заключение може да се добави, че непрекъснатите промени се наблюдават и при другите производствени отрасли.

При горепосочените показатели съществено влияние оказват неколkokратно извършваните правителствени намеси спрямо пазара на селскостопанския сектор, предизвикани предимно от постоянните промени в тарифи, квоти и субсидии, в резултат на които се получава завишаване на показателите на сравнителното предимство.

Таблица 2 показва какъв е процентът на принос на отделните отрасли спрямо общите търговски потоци на селскостопанския сектор на страната. Това по същество представлява развитието в дългосрочен план на тър-

Таблица 1. Индекс на сравнителните предимства Balassa
Table 1. Index Balassa comparative advantage

Година/Year	2000	2003	2006	2009
Зърнени храни/Cereals	1,32	1,74	2,00	1,78
Памук/Cotton	26,61	26,08	23,13	24,51
Зехтин/Olive oil	57,59	52,31	52,90	55,62
Месо/Meat	1,32	0,026	0,30	0,29
Мляко/Milk	1,09	1,29	1,84	1,95
Вино/Wine	2,55	2,22	1,70	1,49
Насаждения/Plantations	5,52	4,95	5,75	5,97
Овощни дървета/Orchards	4,27	2,16	4,20	3,43
Цитрусови дървета/Citrus trees	11,16	14,96	10,15	10,28

Източник/Source: Собствени изчисления/Own calculations.

говския внос и износ за отделните отрасли в селскостопанския сектор за периода 2000-2009 г. Докато средните темпове на растеж в селскостопанския сектор по време на изследвания период са положителни както за вноса, така и за износа, трябва да се отбележи, че темповете на растеж при вноса са почти два пъти по-високи от тези на износа, което води до непрекъснатото повишаване на дефицита в селскостопанския сектор. От анализа на таблицата е ясно, че по-високите разходи за внос винаги отговарят на категориите месо, мляко и яйца, а процентно увеличение се наблюдава при плодовете и зеленчуците. Това увеличение се дължи на промяната в местния потребителски модел. По отношение на износа - плодовете, зеленчуците и тютюнът, въпреки че загубиха част от своя пазарен дял, продължават да бъдат ключови износни про-

дукти за страната, като най-важни са плодовете и зеленчуците.

В допълнение трябва да отбележим, че значително увеличение показва процентът на отделните видове риба, зърнените култури, маслата и мазнините, като за 2009 г. заемат съответно второ, трето и четвърто място от общия износ на страната. Значителното увеличение при отделните видове риба е в резултат на развитието и организацията на рибните стопанства в Гърция, каквито са и тенденциите на международните пазари (Petropoulos, 2010 г.).

Изводи

Търговският баланс на земеделската продукция и храните в Гърция се влошава, така че това ще се отрази и на конкурентоспособността на отделните отрасли. Тази тенденция

Таблица 2. Внос и износ по селскостопански сектори в общите търговски потоци
Table 2. Import and export sectors of agriculture in total trade flows

	Отрасли Sic	Внос, % Import, %		Износ, % Export, %		
		Година/Year	2000	2009	2000	2009
00	Живи животни/live animals		1,96	1,34	0,04	0,20
01	Месо/Meat		19,07	17,47	0,86	1,55
02	Мляко и яйца/Milk and eggs		12,80	11,46	3,92	6,96
03	Риба/Fish		6,92	6,27	8,36	11,92
04	Зърнени храни/Cereals		8,44	7,61	4,09	8,48
05	Плодове и зеленчуци Fruits and vegetables		9,51	11,49	35,22	31,61
06	Захар и мед/Sugar and honey		2,29	2,77	0,68	2,15
07	Кафе, какао, чай, подправки и др. Coffee, cocoa, tea, spices and more.		5,28	5,70	0,97	0,78
08	Фуражи/Feed		5,01	5,64	0,90	1,09
09	Хранителни стоки/Food products		4,47	5,52	1,45	3,20
11	Напитки/Drinks		6,78	6,65	4,27	4,22
12	Тютюн/Tobacco		6,26	6,27	13,97	10,52
22	Маслодайни семена и плодове Oil seeds and oleaginous fruits		2,69	3,26	1,04	7,08
	Общо за селскостопанския сектор Total agricultural sector		100,00	100,00	100,00	100,00
	Процент на общия внос/износ Percentage of total imports/exports		10,83	13,30	19,21	27,78

Източник/Source: Собствени изчисления/Own calculations.

постоянно се повишава, поради намаляващото активно земеделско население и структурните слабости в земеделието като цяло. Все пак анализът на частични данни, като пазарните дялове на продуктите при оформянето на вноса и износа, както и техните цени, ни позволяват да имаме известни оптимистични очаквания за конкурентоспособността на продуктите и в бъдеще.

Основни и характерни отрасли на селскостопанския сектор бележат спад на конкурентоспособността и по-нататъшна неблагоприятна промяна в търговския баланс на селскостопански продукти.

Неблагоприятната промяна в търговския баланс на селскостопанските продукти е резултат от множество фактори. Основният фактор е, че икономиката в селските райони на Гърция в голяма степен се основава на политики за укрепване и поддръжка на доходите на земеделските стопанства, както и на цените на земеделските продукти. Това доведе до дезактивирането на тези сили, които могат да помогнат за адаптирането на земеделското производство към изискванията на пазара (нови продукти, нови сортове, нови методи на отглеждане и др.). Вторият важен фактор са проблемите от структурен характер на селскостопанския сектор в Гърция. Най-важните от тях са: малкият среден размер (5 хектара) на земеделските стопанства; разпокъсаността на земеделските стопанства; застаряването на земеделските производители; ниската степен на образование на земеделските стопани. Всички тези проблеми от структурен характер пречат на мобилността, главно на производствените фактори в селското стопанство. Това води до високи производствени разходи и ниска конкурентоспособност на селскостопанското производство. Също така, последиците от структурните проблеми действат до голяма степен като блокиращ фактор, който ги ограничава. И накрая, третият важен фактор е липсата на ясна и конкретна национална програма за селскостопанския сектор, с активно, смислено и безкористно участие на всички (държава, производители, кооперации, учени), заинтересувани страни (Petropoulos, 2010 г.).

Селскостопанското многообразие в Гърция, в съчетание с качествени продукти, позволяват да се обогатят данните относно конкурентоспособността чрез конкурентоспособност на качеството, включително и на качеството на организирането на маркетинговата система за продуктите, както и на ценовата конкурентоспособност.

Прогресът и дългосрочната конкурентоспособност на селското стопанство не са свързани с двата краткосрочни фактора - цените и разходите за ресурси, а с организацията и производителността на ниво земеделски стопанства и на ниво държава. Освен на природното богатство на регионите и технологиите за намаляване на разходите, по-голямо внимание трябва да се обърне на увеличаването на добавената стойност, качеството, предлагането на услуги и други фактори, освен фактор „цена” (Abbott, Bredahl, 1992 г.).

Поради голямата значимост на селскостопанския сектор за гръцката икономика, конкурентоспособността на земеделските продукти и храни остава засега и в бъдеще един отворен въпрос, изследването на който, според всички важни параметри, ще остане винаги актуален, особено що се отнася до конкретни продукти и географски пазари.

ЛИТЕРАТУРА

Abbott, Ph., M. Bredahl. 1992. Competitive-ness: Definitions, Useful Concepts and issues. Infoagro.net

Buckley, P., C. Pass and K. Prescott. 1988. Measures of International Competitiveness: A Critical Survey. Journal of Marketing Management 4: pp. 175-200

Fagerberg, J. 1988. International Competitiveness. The Economic Journal 98: pp. 355-374

Gopinath, M., C. Arnade, M. Shane and T. Roe. 1997. Agricultural competitiveness: The case of the United States and major EU countries. Agricultural Economics 16: pp. 99-109

Harrison, R. and P. Kennedy. 1997. A neoclassical economic and strategic management approach to evaluating global agribusiness competitiveness. Competitiveness Review 7: pp. 14-25

Lipchitz, A. 2006. La compétitivité agricole et agroalimentaire de l'UE, comparaison internationale. Paris: Ministère de l'Économie.

Maraveyas, N. et M.-N. Duquenne. 1994. L'agriculture grecque dans le processus d'intégration européenne. *Économie Rurale* 224: 58-60

Mubarik, A. (ed). 2004. Report of the APO Study Meeting on Agricultural Diversification and International Competitiveness. Tokyo: Asian Productivity Organization URL: www.apo-tokyo.org

Porter, M. 1990. The Competitive Advantage of Nations. *Harvard Business Review* March-April: pp. 73-93

Petropoulos, D., Ath. Papageorgiou, G. Kyriazopoulos. "The competitiveness of agricultural products (trade relations between Greece-Bulgaria)" 4th International Conference "The Economies of Balkan and Eastern Europe Countries in the changed World", Sofia, 11-13 May 2012.

Α. Παπαγεωργίου, Δ. Πετρόπουλος. "Η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων στην Ελλάδα" 11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας, Αθήνα 26-27.11.2010.

Δ. Πετρόπουλος, Δ. Φατούρος, Γ. Κυριαζόπουλος, Δ. Πασχαλίδης. "Διαχρονική εξέλιξη των μεγεθών του εξωτερικού εμπορίου αγροτικών προϊόντων στην Ελλάδα την περίοδο 1994-2008". Εθνικό Συνέδριο Διοίκησης και Οικονομίας 2010, Καβάλα, 04-06.06.2010.

Trail, B. and J. G. da Silva. 1996. Measuring International Competitiveness: the Case of the European Food Industry. *International Business Review* 5: pp. 151-166.

Indicators of competitiveness of the agricultural sector in Greece (2000-2009)

D. PETROPOULOS
A. PAPAGEORGIOU
G. KIRYAZOPULOS

Technological Educational Institute - Kalamata

(Summary)

The aim of this paper is to analyze the competitiveness of key agricultural industries in Greece in relation to the rest of the world using the index "Revealed Comparative Advantage" (RCA) for the period 2000-2009. Assessment of the comparative advantages of Greece, based on the so-called index "Balassa", is used to determine whether a State has "revealed" comparative advantages (RCA).

Greece is a Member State of the European Union with an open economy which is influenced by international changes. The analysis of competitiveness of individual sectors shows that country's economy is still relevant and significant.

An evaluation of competitiveness of the Agriculture sector is made to identify the strengths and weaknesses in its development, to outline future economic growth and suggest some improvements.

Key words: competitiveness, international competitiveness, agriculture, trade balance

Статията е постъпила в редакцията на 20.XII.2012 г.